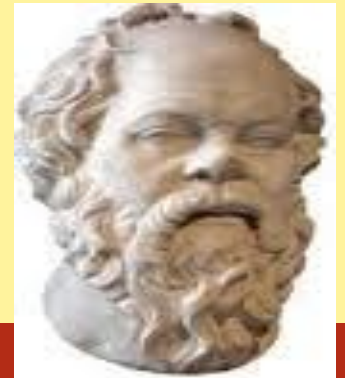
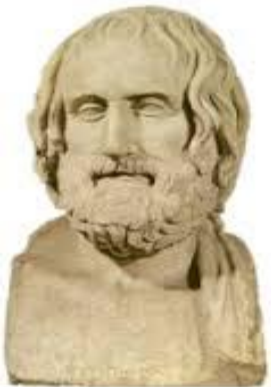
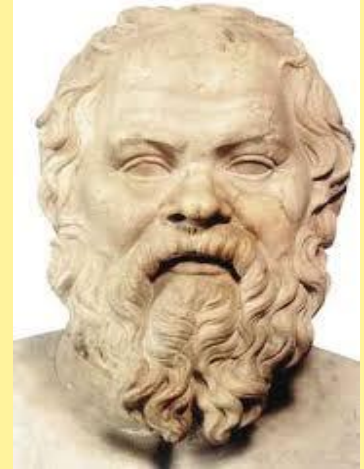

Οι άρχοντες στην αρχαία Αθήνα

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ
ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ
ΤΡΟΠΟΙ ΕΚΛΟΓΗΣ
ΤΩΝ ΑΡΧΟΝΤΩΝ

Η Αθηναϊκή δημοκρατία ήταν το διαρκώς εξελισσόμενο σύστημα κατανομής της εξουσίας. Σύμφωνα με αυτή οι πολίτες ήταν οι μόνοι υπεύθυνοι, ώστε να διαμορφώσουν τους νόμους που τους αξίζουν, σύμφωνα με τις κοινές τους πεποιθήσεις, τα κοινά τους συμφέροντα και οφείλουν να τους τηρούν.

Αποτελούνταν από τέσσερες εξουσίες:

- Την εκκλησία του Δήμου που είχε συγκεντρώσει όλες τις εξουσίες και τις ασκούσε με τα διάφορα όργανα που η ίδια όριζε και έλεγχε . Συνεδρίαζε 40 φορές το χρόνο και ο κάθε πολίτης είχε δικαίωμα συμμετοχής (ισηγορία).
- Την βουλή η οποία ήταν το συμβουλευτικό όργανο της εκκλησίας του δήμου .Κάθε νόμος για να ψηφιστεί έπρεπε να προετοιμαστεί και να συζητηθεί από τη βουλή, που έβγαζε το προβούλευμα.
- Τις δικαστικές αρχές που τις αποτελούσαν δύο μεγάλα δικαστήρια ,ο Άρειος Πάγος, το παλιό δικαστήριο και η Ηλιαία ,το λαϊκό δικαστήριο .
- Τους άρχοντες όπου τα περισσότερα αξιώματα στην αρχαία Αθήνα τα ασκούσαν πολλοί μαζί που εκλέγονταν με κλήρο .Κανένας δεν μπορούσε να αναλάβει για δεύτερη φορά το ίδιο αξίωμα .Ο κλήρος εξασφάλιζε για δεύτερη φορά το ίδιο αξίωμα.

Αθηναϊκά δικαστήρια

Άρειος Πάγος

- Το αρχαιότερο δικαστήριο.
- Από το 462 π.Χ. κυρίως την εκδίκαση φόνων εκ προμελέτης

Πλεισία

Εκκλησία
του
δήμου

Βουλή των
500

ΕΚΛΟΓΗ ΤΩΝ ΑΡΧΟΝΤΩΝ

Τις διοικητικές αρχές της Αθηναϊκής Δημοκρατίας τις όριζε επίσης, με κλήρωση ή με ψηφοφορία, η Εκκλησία του Δήμου. Τις αποτελούσαν:

- 1. Οι εννέα άρχοντες, που μετά το 462 π.Χ είχαν χάσει κάθε ουσιαστική εξουσία και ασκούσαν μόνο τελετουργικά καθήκοντα. Οι εννέα άρχοντες κληρώνονταν ανάμεσα στους πλούσιους και ήταν: Ο επώνυμος άρχων, ο άρχων βασιλεύς, ο πολέμαρχος και οι έξι θεσμοθέται. Μετά τη θητεία τους, που ήταν για ένα χρόνο, γίνονταν ισόβια μέλη του Αρείου Πάγου.**

- 2.** Οι δέκα αστυνόμοι που εκλέγονταν, είχαν καθήκοντα τήρησης της τάξης και υπό τις διαταγές τους ένοπλα τμήματα σκυθών ή θρακών δούλων.

- 3.** Οι δέκα επισκευασταί των ιερών, που εκλέγονταν, φρόντιζαν για τη συντήρηση των ναών, οι πέντε οδοποιοί, οι πέντε νεωροί, ο επιμελητής των κρηνών, υπεύθυνος για την ύδρευση της πόλης και οι αρχιτέκτονες επί τας ναύς, που ευθύνονταν για τη ναυπήγηση και συντήρηση των πολεμικών σκαφών.

Οι οικονομικές αρχές της αθηναϊκής δημοκρατίας ορίζονταν επίσης με κλήρωση για ένα χρόνο από την Εκκλησία του Δήμου και ήταν:

- Οι δέκα ελληνοταμίαι
- Οι δέκα ταμίαι της Αθηνάς
- Οι δέκα ταμίαι των άλλων θεών
- Ο επί των θεωρικών
- Οι δέκα σιτοφύλακες
- Οι δέκα πωληταί και
- Οι δέκα αποδέκται

Τέλος τις στρατιωτικές αρχές τις αποτελούσαν οι δέκα στρατηγοί, που εκλέγονταν, (ένας για κάθε φυλή), για ένα χρόνο χωρίς δικαίωμα επανεκλογής (αυτό το τελευταίο καταργήθηκε μετά το 440 π.Χ), οι δέκα ταξίαρχοι, οι δέκα φύλαρχοι, οι δύο ίππαρχοι και ο ταμίας των στρατιωτών. Εξαιρούνταν ο Περικλής διότι αναδείχθηκε μεγάλος ηγέτης. Πρωταγωνίστησε στην πολιτική σκηνή της Αθήνας από το 460 Πχ ως τον θάνατό του. Είναι χαρακτηριστικό ότι είναι ο μόνος που επανεκλεγόταν <<στρατηγός>> της Αθηναϊκής δημοκρατίας συνεχώς για 15 χρόνια, πράγμα για το οποίο απαιτήθηκε ειδική <<συνταγματική>> ρύθμιση του θεσμού των στρατηγών.

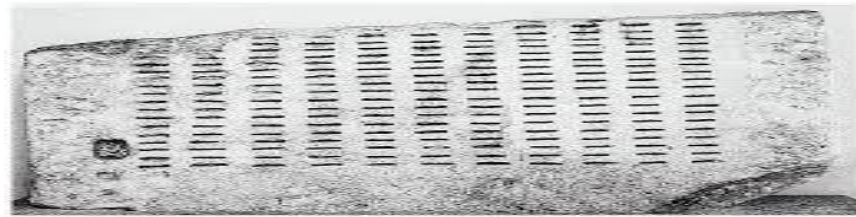
Τρόποι ψηφοφορίας:

1. Η φανερή ψηφοφορία γινόταν με ανάταση του χεριού (χειροτονία).

2. Η μυστική ψηφοφορία γινόταν με βότσαλα ή κυάμους (κουκιά), τα οποία έριχναν σε πήλινα αγγεία- κάλπες (οστρακισμός).

Οστρακισμός : Κάθε πολίτης κατέγραφε σε όστρακο το όνομα όποιου θεωρούσε επικίνδυνο για το πολίτευμα της δημοκρατίας. Σε ειδική συνεδρίαση της Εκκλησίας του Δήμου, με μυστική ψηφοφορία, αποφάσιζαν οι Αθηναίοι την απομάκρυνση ή όχι για δέκα (10) χρόνια από την πόλη εκείνου που το όνομά του είχε γραφεί στο μεγαλύτερο αριθμό οστράκων.

Αν τα γραμμένα όστρακα ήταν περισσότερα από το μισό των ψηφισμάτων ο καταδικασμένος έπρεπε να φύγει σε τρεις μέρες από την Αττική και να μείνει σε υπερорία για δέκα χρόνια, μετά τα οποία ξαναγύριζε, χωρίς άλλες συνέπειες στα πολιτικά του δικαιώματα, στην περιουσία και στην οικογένειά του.

Ο πιο συνηθισμένος τρόπος εκλογής ή καλύτερα επιλογής των αρχόντων ήταν η κλήρωση, για την οποία χρησιμοποιούσαν τα λεγόμενα κληρωτήρια, ένα είδος μηχανών κλήρωσης.

Η βουλή των πεντακοσίων

Η Εκκλησία του Δήμου εξέλεγε τα 500 μέλη της Βουλής. Οι βουλευτές έβγαιναν κλήρο από 1000 εκπρόσωπους των 170 δήμων της Αττικής, (100 για κάθε φυλή), που ονομάζονταν πρόκριτοι και κληρώνονταν με μυστική ψηφοφορία για ένα χρόνο. Οι 500 που δεν κληρώνονταν βουλευτές, έμεναν αναπληρωματικοί και ονομάζονταν επιλαχόντες.

Από τους 500 βουλευτές, που έπαιρναν μια μικρή χρηματική αποζημίωση τριών οβολών τη μέρα (Κλεισθένης), κληρωνόταν η πρυτανεία, από 50 μέλη, η οποία για διάστημα 35 ημερών αποτελούσε την κυβέρνηση της αθηναϊκής δημοκρατίας. Οι πρυτάνεις όσο καιρό ασκούσαν τα καθήκοντα τους έμεναν στο Πρυτανείο με έξοδα του κράτους. Ένας από αυτούς οριζόταν για μια ή δυο το πολύ μέρες Γραμματεύς της Βουλής, δηλαδή πρωθυπουργός.

Η βουλή των 500 αποτελεί την επιτροπή του Συλλόγου και έχει διάρκεια ενός έτους. Δεν ελέγχεται από καμία άλλη αρχή. Τα μέλη της είναι βουλευτές που έχουν ηλικία 30 και άνω αφού απαιτείται σχετική ωριμότητα και πείρα για να φέρουν σε πέρας το έργο της. Κληρώνεται και ένας αναπληρωματικός σε περίπτωση που κάποια θέση μείνει κενή κατά την διάρκεια του έτους. Βουλευτής μπορεί να κληρωθεί κάθε μέλος μέχρι δύο φορές. Η Βουλή αρχικά στοχεύει σε 50 μέλη. Από κάθε φυλή θα κληρώνονται 5 μέλη με εποπτεία του ετήσιου άρχοντα της φυλής.

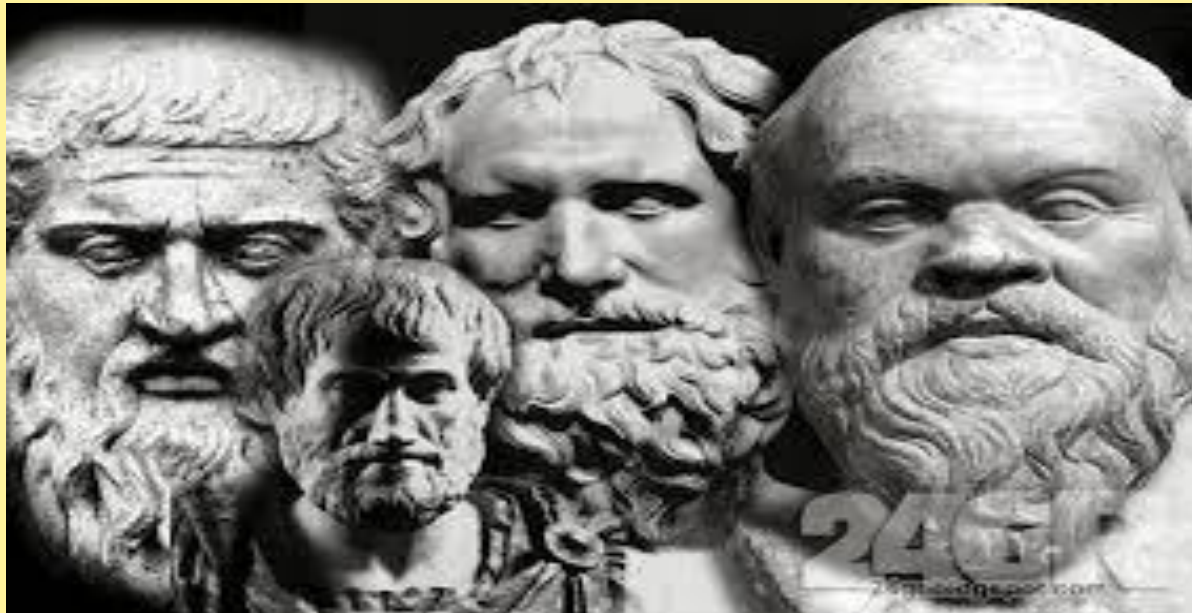
Πηγή και φορέας όλων των εξουσιών ήταν η Λαϊκή Συνέλευση, η Εκκλησία του Δήμου.

- όλα τα αξιώματα ήταν συνήθως ενιαύσια και προσιτά σε όλους τους πολίτες.
- πολλοί άρχοντες έβγαιναν με κλήρωση, που σημαίνει ότι από τη στιγμή που κάποιος γεννήθηκε Αθηναίος πολίτης είχε την δύναμη να εκλεγεί σε πολλά αξιώματα και απλά περίμενε πότε θα κληρωθεί σε ένα από αυτά.
- Σημαίνει επίσης ότι όλοι οι πολίτες, πλούσιοι ή φτωχοί, θα ερχόταν κάποτε η ώρα να κληρωθούν ή να εκλεγούν σε κάποιο αξίωμα.

Η ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ

Στην αθηναϊκή δημοκρατία υπήρχαν θεσμοί που της παρείχαν χαρακτηριστικά όπως αυτά της ευνομίας και του δικαίου .Ένας από αυτούς ήταν ο θεσμός των δοκιμασιών. Σύμφωνα με αυτόν, κανένας πολίτης δεν μπορούσε να βάλει υποψηφιότητα όταν επρόκειτο να εκλεγεί σε κάποιο αξίωμα.

Συγκεκριμένα έπρεπε να αποδείξει:

- **Ότι είναι γνήσιος Αθηναίος πολίτης**
- **Ότι υπηρέτησε στο στρατό και πήρε μέρος σε εκστρατείες**
- **Ότι πλήρωνε τακτικά τους φόρους**
- **Ότι ήταν έντιμος και δεν είχε καταδικαστεί ποτέ για κάποιο αδίκημα**
- **Ότι ήταν ευσεβής**
- **Ότι η συμπεριφορά του προς τους γονείς του ήταν άψογη**

Οι δοκιμασίες αυτές ήταν ουσιαστικές και εξονυχιστικές και γίνονταν οι τρεις πρώτες από τη βουλή και οι άλλες τρεις από τα δικαστήρια.

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΑΡΧΟΝΤΩΝ:

Οι άρχοντες με την δοκιμασία όφειλαν να αποδείξουν την ιδιότητα του πολίτη και για τον βίο τους. Η υποχρέωση αυτή περιλαμβάνει:

- Την απόδειξη των δημοκρατικών τους φρονημάτων (αποκλείονται όσοι συνεργάστηκαν με τους τριάκοντα)
- Την φροντίδα των γονέων και την απόδοση μεταθανάτιων τιμών
- Την εκπλήρωση στρατιωτικών και οικονομικών υποχρεώσεων απέναντι στο κράτος
- Την κτήση ακίνητης ιδιοκτησίας εντός των ορίων της Αθήνας

Διπλή δοκιμασία των 9 αθηναϊκών αρχόντων

Οι 9 αθηναϊκοί άρχοντες που περιλαμβάνονταν από τα αξιώματα του βασιλέως, του άρχοντος, του πολέμαρχου και των 6 νομοθετών υποβάλλονται σε διπλή δοκιμασία, πρώτα από τη βουλή των Πεντακοσίων και στη συνέχεια από το λαϊκό δικαστήριο.

Εκτός από τις γενικές προϋποθέσεις ίσχυαν και πρόσθετες για επιμέρους αξιώματα. Για παράδειγμα, ο επίδοξος Άρχων Βασιλεύς έπρεπε να έχει σύζυγο εν ζωή που δεν είχε συνάψει προηγούμενο γάμο και οι στρατηγοί να έχουν κλήρο στην Αττική και νόμιμα τέκνα.

Οι απαντήσεις που έδιναν οι δοκιμαζόμενοι έπρεπε να επιβεβαιωθούν από μάρτυρες.

Υπεύθυνη για τη δοκιμασία των νέων αξιωματούχων ήταν αρχικά η απερχόμενη Βουλή, με τελεσίδικη απόφαση. Αργότερα, ο απορριπτόμενος από τη Βουλή είχε το δικαίωμα να προσφύγει στο δικαστήριο, την Ηλιαία, που αποφαινόταν ανέκκλητα. Σε μεταγενέστερο στάδιο, η συνολική διαδικασία πραγματοποιούνταν από το δικαστήριο, με εξαίρεση τους 9 άρχοντες που δοκιμάζονταν και από τη Βουλή.

Τελευταίο στάδιο της κρίσης των αρχόντων ήταν ο απολογισμός για τα πεπραγμένα τους (εύθυνα).

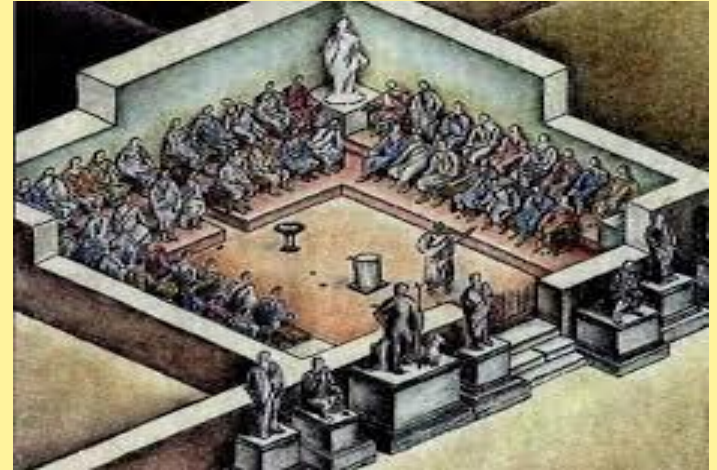
Εὐθυνα: Μετά την λήξη της θητείας του ο αξιωματούχος ήταν υποχρεωμένος να προβεί σε δημόσιο απολογισμό της δράσης του, υποβάλλοντας τους οικονομικούς λογαριασμούς σε ελεγκτές και δικαστές, οι οποίοι όριζαν με κλήρο μέσα από το σύνολο των πολιτών.

Παραδείγματα ως προς την δοκιμασία:

ΛΥΣΙΑΣ:

- Υπέρ Μαντιθέου
- Κατά Φίλωνος δοκιμασία
- Δήμου καταλύσεως απολογία

Η ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

Με τη λήξη της θητείας τους λογοδοτούσαν:

α) στην επιτροπή λογιστών, η οποία είχε την ευθύνη της σύνταξης ειδικής απολογιστικής εκθέσεως!

β) Η έκθεση ελέγχεται από το δικαστήριο της Ηλιαίας η οποία είχε το δικαίωμα να επιβάλλει και ποινικές κυρώσεις!

γ) Ασυλία δεν υπήρχε!

Ιδιαίτερα αυστηρή ήταν η λογοδοσία των αξιωματούχων μετά την λήξη της θητείας τους τόσο ενώπιον των λογιστών όσο και ενώπιον των ευθυνών. Κάθε αξιωματούχος της αθηναϊκής δημοκρατίας, οποιοδήποτε αξίωμα και εάν κατείχε, υπόκειτο σε δοκιμασία προ της ανάληψης των καθηκόντων του, σε διαρκή δημόσιο έλεγχο κατά την διάρκεια της θητείας του και σε αυστηρότατη λογοδοσία μετά το πέρας αυτής.

Κύρια χαρακτηριστικά του ελέγχου:

- (α)** ήταν δημόσιος, με την έννοια ότι διεξαγόταν φανερά ενώπιον των πολιτών
- (β)** ήταν πολλαπλός, προερχόμενος όχι από μία μόνον αλλά από διάφορες Αρχές, ανεξάρτητες μεταξύ τους και από κάθε πολίτη ξεχωριστά
- (γ)** οι ελεγκτικές Αρχές είχαν όλα τα εχέγγυα ανεξαρτησίας δεδομένου ότι ήταν κληρωτές και πολυμελείς
- (δ)** ούτε οι ίδιες οι ελεγκτικές αρχές, ούτε οι βουλευτές, ούτε οι εννέα άρχοντες και οι στρατηγοί, εξαιρείτο από την διαδικασία του ελέγχου. Απεναντίας, όσο σπουδαιότερο αξίωμα ασκούσε, τόσο μεγαλύτερος ήταν ο έλεγχος.

Συμπερασματικά, παρόλο που η δημοκρατία ήταν ένα πολίτευμα που ενέπνεε την ισότητα, για να αναλάβει κανείς κάποιο αξίωμα περνούσε από μία εξονυχιστική διαδικασία, καθώς έπρεπε να λογοδοτήσει τόσο για την δημόσια ζωή του (αν πλήρωνε δηλαδή τους φόρους του, αν ήταν συνεπής στις στρατιωτικές του υποχρεώσεις κ.λ.π), όσο και για την προσωπική του ζωή, σεβασμός προς τους γονείς, ενεργός πολίτης). Μέσω αυτής λοιπόν της διαδικασίας επιλέγονταν όποιος ήταν κατάλληλος για μία τέτοια θέση.

Βιβλιογραφία & Εικόνες:

- **Βιβλίο :**

Θουκυδίδη Περικλέους επιτάφιος σχολικό βιβλίο γ' τάξης γενικού λυκείου γενικής παιδείας, εισαγωγή (σελ 18)

- **Ηλεκτρονικές ιστοσελίδες:**

Ίδρυμα μείζονος ελληνισμού {Ο θεσμός της δοκιμασίας-λογοδοσίας στην αρχαία (άμεση) αθηναϊκή δημοκρατία και στη σύγχρονη (έμμεση) δημοκρατία}

the huffington post

archaia ellada blocker (η δοκιμασία των αρχόντων στην αρχαία Αθήνα)

βικιπαίδεια: Ξενοφώντας: Αθηναίων Πολιτεία, εκδ.
Παπαδήμα [ISBN 960-206-094-5](#)

Εργασία της
και της

Υπεύθυνος καθηγητής:
Περιβολαρέλλη Ειρήνη